

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

№ 1 від 27__серпня_____ 2025__року

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПРОГРАМА

обов'язкового компоненту

підготовки здобувачів II рівня вищої освіти

Спеціальність: А4.03 Історія та громадянська освіта

галузі знань А1 Освіта

Освітньо-професійна програма: «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ)»

Запоріжжя 2025

Робоча програма виробничої практики в закладі вищої освіти

здобувачів вищої освіти другого рівня освіти за спеціальністю А4.03 Історія та громадянська освіта

Освітньо-наукової програми: «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ)»

Розробник: доктор історичних наук, професор кафедри історії та філософії
Константінова В.М., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та
філософії Антощак М.М.

Робочу програму погоджено на засіданні кафедри історії та філософії

від “ 26 ” серпня 2025 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри
Історії та філософії

Ігор ЛИМАН

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Мета і задачі практики

Головною **метою** проведення асистентської практики є набуття практичних навичок та досвіду викладацької роботи, підготовка кваліфікованих, конкурентоспроможних викладачів історії й громадянознавства, які володіють глибокими теоретичними знаннями та практичними навичками в історичних дисциплінах, педагогіці та методиці їх викладання. Методи, методики та технології, необхідні для практичного використання включають в себе: інтерактивні (дискусії, кейс-методи, проблемне навчання), проєктно-орієнтовані та дослідницькі підходи до викладання історії та громадянської освіти; методики охоплюють технології компетентнісного навчання, інтеграцію принципів Нової української школи, розвиток критичного мислення та громадянської свідомості. Використовуються цифрові технології (платформи Moodle, Zoom, Microsoft Teams), мультимедійні засоби, інтерактивні дошки та онлайн-ресурси для створення інклюзивного освітнього середовища в умовах тимчасової окупації.

Завдання практики полягають у :

- безпосередньому ознайомленні магістрів-практикантів з формами та методами викладання дисциплін, що використовуються на кафедрі історії та філософії, а також їхньому практичному оволодінню;
- вихованні у асистентів творчого підходу до навчально-методичної роботи, наукової праці, формуванню потреби у самовдосконаленні, підвищенні своєї кваліфікації;
- здобутті асистентами професійних якостей майбутнього викладача - вміння готувати лекційний матеріал з використанням останніх досягнень в даній царині науки, чітко, доступно, логічно та послідовно викладати цей матеріал студентам, керувати аудиторією тощо;
- формуванні вміння критично оцінювати лекції та семінарські заняття своїх колег та робити на їх основі висновки щодо організації власної викладацької роботи.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-наукової програми:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і багатокультурність в суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

ЗК 6. Здатність застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності

ЗК 7. Здатність дотримуватися етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності

ЗК 8. Здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища

Фахові компетентності спеціальності:

Мовно-комунікативна компетентність

ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички здобувачів.

Linguistic and communicative competence

PC 1. The ability to provide students with education in the state language and to develop students' communication skills and abilities.

Предметна (історична) компетентність

ФК 2. Знання сучасних теоретичних та методологічних основ історії та методики навчання історії, Державних стандартів освіти.

ФК 3. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.

ФК 4. Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.

ФК 5. Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.

ФК 6. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.

Предметно-методична компетентність

ФК 7. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ФК 8. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові та предметні компетентності.

ФК 9. Здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти

ФК 10. Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти

ФК 11. Здатність розвивати в учнів критичне мислення.

ФК 12. Здатність формувати ціннісне ставлення в учнів.

Інформаційно-цифрова компетентність

ФК 13. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності

ФК 14. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) ресурси

Компетентність педагогічного партнерства

ФК 15. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

Здоров'язберезувальна та інклюзивна компетентність

ФК 16. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберезувальні та інклюзивні технології під час освітнього процесу.

Прогностична компетентність

ФК 17. Здатність прогнозувати результати та планувати освітній процес.

Організаційна компетентність

ФК 18. Здатність організувати процес навчання, виховання й розвитку учнів з використанням різних видів і форм їх навчально-пізнавальної діяльності

ФК 19 Володіння навичками фахового спілкування (участь у дискусіях, семінарах, презентаціях, конференціях).

Оцінювально-аналітична компетентність

ФК 20. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Інноваційна компетентність

ФК 21. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

ФК 22. Здатність використовувати інновації в професійній діяльності.

ФК 23. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем

Здатність до навчання впродовж життя

ФК 24. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя

Рефлексивна компетентність

ФК 25. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати історичні явища та події з позицій прав і свобод людини

ПРН 2. Знаходити найменш конфліктний спосіб розв'язання проблеми

ПРН 3. Виявляти повагу до української культури та національної ідентичності

ПРН 4. Розуміти роль історичної освіти як складової історичної політики держави і способу долучення до історичної пам'яті

ПРН 5. Приймати ефективні рішення

ПРН 6. Розв'язувати проблему

ПРН 7. Вміти створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища під час викладання історії та громадянської освіти

ПРН 8. Спілкуватися державною мовою

ПРН 9. Здійснювати структурно-функціональний аналіз навчального матеріалу та визначати очікувані результати навчальної діяльності

ПРН 10. Добирати зміст навчального матеріалу

ПРН 11. Володіти прийомами і засобами формування ключових і предметних компетентностей

ПРН 12. Залучати до навчання історії матеріал інших предметів

ПРН 13. Добирати доцільні методи і прийоми навчання

ПРН 14. Створювати ситуацію критичного мислення

ПРН 15. Уміти спонукати учнів до висловлювання ціннісних ставлень

ПРН 16. Орієнтуватися в інформаційному просторі

ПРН 17. Вміти ефективно використовувати наявні та створювати нові цифрові ресурси для викладання історії та громадянської освіти

ПРН 18. Оперувати історичною інформацією в навчальному процесі

ПРН 19. Організувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію

ПРН 20. Виявляти індивідуальний підхід до учнів з особливими потребами

ПРН 21. Планувати освітній процес на рівні курсу, теми та уроку

ПРН 22. Оптимально структурувати навчальне заняття

ПРН 23. Оцінювати й аналізувати результати діяльності учнів

ПРН 24. Використовувати нові методи і прийоми

ПРН 25. Використовувати останні досягнення історичної науки у навчанні історії

2. Зміст асистентської практики

Суть асистентської практики складає навчально-методична робота, яка і визначає її основну мету. Саме в ході навчально-методичної роботи реалізуються основні завдання практики, що полягають у формуванні у асистентів навичок викладацької роботи. Навчально-методична робота полягає в наступному:

- відвідуванні лекцій, семінарських занять та консультацій, що проводять провідні викладачі кафедри з метою вивчення методичного досвіду, оволодіння методикою підготовки до занять і методикою викладання навчального матеріалу;
- освоєнні засобів організації та контролю самостійної роботи студентів;
- відвідуванні занять, що проводять асистенти-практиканти з подальшим обговоренням та письмовим рецензуванням.

Навчально-методична робота студентів має дві складові частини, що доповнюють одна одну: пасивна та активна (аудиторна) практика. Виходячи з того, що загальний обсяг асистентської практики складає 6 кредитів, на пасивну практику відводиться 4 кредити, а на активну практику відводиться 2 кредита.

Пасивна практика в більшості випадків передуює активній (аудиторній). Вона полягає у відвідуванні лекцій, семінарських занять, консультацій які проводять провідні викладачі кафедри; участь у навчально-методичній роботі кафедри. Пасивна практика передбачає опрацювання теоретичних матеріалів для підготовки та проведення занять, роботу в бібліотеці, підготовки текстів лекцій та методичних розробок семінарських занять, що будуть проводитись, відвідування занять викладачів факультету та систематичне спілкування з керівником практики, участь в установчих зібраннях з питань проведення практики. Зокрема, обов'язковим елементом пасивної практики є відвідування лекцій та семінарських занять інших здобувачів, що проходять асистентську практику та підготовки письмової рецензії на проведені ними заняття.

Активна (аудиторна) практика є основною у всьому процесі асистентської практики, оскільки саме в ході активної практики виявляються та закріплюються викладацькі здібності аспірантів. Активна практика включає в себе: самостійне проведення лекцій та семінарських (практичних) занять; проведення консультацій; участь у методичній роботі базової кафедри і т.п.

До початку активної практики практиканти надають провідному викладачеві тексти лекцій та методичні розробки практичних (семінарських) занять. Об'єм лекції складає 10-15 сторінок тексту, методичних розробок - 3-5 сторінок. Після узгодження тексту лекцій і методичних розробок з викладачем практикант допускається до самостійного проведення занять.

На залікових заняттях мають бути присутні провідний викладач, викладачі кафедри (за бажанням) та інші асистенти-практиканти. Після закінчення лекції (семинарського заняття) проводиться обговорення, в якому беруть участь всі присутні. У ході обговорення висловлюються зауваження теоретичного (стосовно змісту лекції, заняття) та методичного (якість подачі матеріалу, контроль над аудиторією, активність студентів, використання технічних засобів навчання і т.п.) плану. Асистенти-практиканти фіксують свої зауваження письмово у вигляді рецензії, провідний викладач оцінює кожне заняття та надає рецензію з оцінкою.

3. Основні етапи проходження практики

I етап	Знайомство з кафедрою, навчальною групою. Відвідування занять провідних викладачів кафедри. Знайомство з документацією. Складання індивідуального плану роботи. Планування роботи. Планування й підготовка до занять.	Консультація керівника
II етап	Затвердження плану й тексту лекцій та семінарських занять у керівника практики. Підготовка до занять. Проведення пробних занять. Відвідування занять інших практикантів.	Консультація керівника
III етап	Проведення відкритих лекційних та семінарських занять. Відвідування відкритих занять інших практикантів.	Консультація керівника
IV етап	Оформлення документації. Підготовка та захист звіту. Підведення підсумків практики.	Консультація керівника

4. Критерії оцінювання

Педагогічна практика аспірантів оцінюється за всіма видами діяльності відповідно до розробленої системи балів

<i>Види роботи</i>	<i>Кількість балів (максимальна)</i>
Підготовка та проведення лекцій	20 балів
Конспект лекції	10 балів

Підготовка та проведення практичних занять	40 балів
Конспект практичного (семінарського) заняття	10 балів
Звіт	15 балів
Оформлення документації	5 балів

5. Вимоги до звіту

Індивідуальні звіти асистентів-практикантів є основним звітним документом. На основі усного звіту та письмового індивідуального звіту на засіданні кафедри затверджується загальна оцінка практики. Індивідуальний звіт містить:

- щоденник, що фіксує всі форми роботи під час практики, з помітками про виконання кожного виду роботи;
- тексти лекцій, що читав практикант;
- методичні розробки відповідних семінарських занять;
- індивідуальний звіт з робочим планом проходження практики;
- рецензії на заняття практикантів, які відвідав асистент;
- рецензію керівника практики;
- рекомендації про вдосконалення практики.

6. Оцінка результатів практики

Диференційованій оцінці з боку керівника підлягають всі завдання, що виконує асистент-практикант. Лекції та семінарські заняття оцінюються як за змістом, так і за дотриманням методики викладання. Кінцева узагальнена оцінка затверджується кафедрою. Вона має урахувувати рівень виконання завдань практики та зміст представлених документів.

Асистенти, робота яких визначена як незадовільна, зобов'язані пройти практику другий раз без відриву від занять.

7. Обов'язки керівника асистентської практики

- бере участь у первинному інструктажі практикантів (перед початком практики) і в підсумковій конференції (при завершенні практики);
- у випадку неявки асистентів на практику, порушення ними трудової дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також виникненні конфліктних ситуацій повідомляє про це письмово (службовою) завідувача кафедрою та деканат;
- планує освітню роботу асистентів-практикантів, надає методичну допомогу у підготовці і проведенні занять тощо;
- відвідує заняття асистентів-практикантів, бере участь у їх обговоренні, оцінює;
- надає практикантам допомогу у розробці конспектів, бере участь в обговоренні проведених занять тощо;
- на засіданнях кафедри доповідає про стан проходження, а також про підсумки практики.

8. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації для асистентів-практикантів.

9. Рекомендована література

Базова:

1. Волкова Н. В. Професійно–педагогічна комунікація: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К.: ВЦ «Академія», 2006.
2. Дяченко, Н.О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навчальний посібник. К. : Ліра-К, 2019. 84 с.
3. Зайченко І. Педагогіка і методика навчання у вищій школі. Київ : Ліра-К, 2020. 512 с.
4. Історична освіта і сучасність. Як викладати історію школярам і студентам / За ред. Б. Кубіс. – Київ, 2004.
5. Котляр Ю.В., Рагулін В.Я., Шевченко Н.В. Студент у Вузi: Методичні рекомендації по організації навчальної і самостійної роботи студентів. - Миколаїв-Одеса, 2002.
6. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
7. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 166 с.
8. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005.
9. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи. Навчально-методичний посібник. К: Дакор, 2020. 178 с
10. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник / В. М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
11. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
12. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: Навчальний посібник / Я.Я. Чорненький, Н.В. Чорненька, С.Б. Рибак. - Київ, 2006.

13. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова, І.О. Бартенєва, І.М. Богданова. 3-є вид., переробл., доповн. К.: Знання, 2007. 495 с.
14. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2016. 65 с.

Допоміжна:

15. Ващенко Г. Г. Загальні методи навчання: Навчальний посібник. – Дрогобич: Коло, 2003.
16. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр учбової літератури, 2003.
17. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. - Київ, 2006.
18. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
19. Гузій Н. В. Основи педагогічного професіоналізму. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. 155 с.
20. Дрібниця В. Електронний підручник – сучасний засіб навчання // Історія в школі. – 2004. - № 2.
21. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д., 2014. 416 с.
22. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Підручник. К. : Академвидав, 2015. 352 с.
23. Калашник Н.Г., Вертегел В.Л. Самостійна робота - потужний засіб сучасної освіти і виховання: Навчально-методичний посібник з питань формування естетичних смаків студентської молоді в навчально-виховному процесі. - Запоріжжя, 2005.
24. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003.
25. Лобур М.С. Деякі аспекти удосконалення оцінки якості підготовки фахівців у вищих навчальних закладах // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. - Київ, 2008. - Вид. 56.
26. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи : курс лекцій 2-е вид., доп. й перероб. Кременчук, 2006. 272 с.
27. Микитюк О.М. Становлення та розвиток науково- дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект). - Харків, 2003.
28. Мистецтво бути викладачем: Практ. посібн./А. Брінклі, Б. Дантес, С. Флемм, С. Флемінг, Ч. Форсі, Е. Ротшильд / За ред. О. С. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. – 144 с.
29. Науково-практичні аспекти організації навчальної і методичної роботи в університеті: Монографія / За ред. В.П. Шевченка. - Донецьк, 2004.
30. Лозниця В. Форми організації навчання у вищій школі. *Психологія і педагогіка*. К., 2000. С. 280 – 298.
31. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 232с.
32. Основи психолого-педагогічної підготовки у вищій школі: навч.-метод. посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів / Л.В.Маляр, В.І. Староста, М.І.Кухта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2019.84 с.
33. Отич О. М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи: підручник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 208 с.

34. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В.В.Кудіна, М.І.Соловей, Є.С.Спіцин. – 2-ге вид., доповн. і переробл.. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
35. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід К., 2002. 135 с
36. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: Вища шк., 2005.
37. Романюк І. Упровадження інноваційної освітньої діяльності у навчальному закладі. *Практика управління закладом освіти*. 2016. № 2. С. 23–33.
38. Слепкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: НПУ, 2005. 239 с.
39. Теорія і технологія розв'язання педагогічних задач: навч. посіб. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 156 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/2622/1/MILTO_879-13.pdf.
40. Черниш Л.І. Сучасні інформаційні технології як засіб модернізації вищої школи // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. – Київ, 2008. – Вип. 55.

10 Інформаційні ресурси

Ресурси БДПУ

- <http://edu.bdpu.org> Сайт бібліотеки БДПУ
- <http://bdpu.org> Сайт БДПУ
- [Медіотека ФФМКТО.](#)

Освітні веб-сайти

- <http://www.mon.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства освіти та науки України.
- <http://www.iteach.com.ua> – український сайт програми Intel «Навчання для майбутнього».
- <http://edu.bdpu.org> сайт бібліотеки Бердянського державного педагогічного університету

• Офіційні веб-сторінки

- <http://www.apsu.org.ua> – Академія педагогічних наук України
- <http://www.kristti.kiev.ua> – Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів
- <http://www.trudove.org.ua> – офіційний сайт учителів трудового навчання:

Українські освітні портали:

- <http://osvita.org.ua> – освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України і Росії
- <http://www.ccf.kiev.ua/> – соціальна освіта в Україні (організація семінарів, тренінгів, дистанційна освіта у галузі соціальної педагогіки)
- <http://school.kiev.ua/> – портал присвячений проблемам впровадження нових технологій в галузі середньої освіти України (Інформатика, підручники, матеріали, застосування комп'ютерів на уроках фізики, математики, іноземної мови, деяка інформація з Міністерства освіти та науки України, олімпіади, періодика)

- <http://www.edu-ua.net> – освітня українська мережа. Міністерство освіти, Інститут змісту і методів навчання, перелік серверів установ, підлеглих міністерству освіти України, і ін.
- <http://o-svit.iatp.org.ua> – каталог освітніх ресурсів О-СВІТ – інформація для учнів, студентів, педагогів, науковців.
- <http://www.osvita.org.ua/> – освітній портал. Події освіти, статті, каталог вищих навчальних закладів України.
- <http://www.uchobe.net.ua> – каталог навчальних закладів України.
- <http://www.intellect.org.ua> – мережа аналітичних центрів України.

ДОДАТКИ

ХАРАКТЕРИСТИКА

здобувача --- курсу --- групи -----спеціальності
Бердянського державного педагогічного університету
П.І.П.

за результатами проходження виробничої практики.

П.І.П. проходив (ла) виробничу практику в БДПУ (*повна юридична адреса*), на кафедрі історії та філософії з ----- по ----- 2026 року.

У ході проходження виробничої практики на базі БДПУ П.І.П. належно виконав усі види робіт, які були передбачені програмою та календарним графіком виробничої практики. Здобувач проявив себе як фахівець, підготовлений на достатньо високому теоретичному та практичному рівнях. Потрібно відзначити дисциплінованість, старанне ставлення до виконання поставлених завдань, творчий підхід у вирішенні проблемних ситуацій, високий рівень ділового спілкування.

Здобувач успішно виконав поставлене індивідуальне завдання, вчасно подав до захисту звіт про проходження виробничої практики, який відповідає по структурі і текстовому наповненню поставленим вимогам.

На практиці було виконано наступні види робіт:

- 1) опрацьовано документи (*назви*);
- 2) відвідано лекції (*викладачів БДПУ, здобувачів-практикантів*);
- 3) проведено лекцій (*дата, факультет, група, навчальна дисципліна, тема*);
- 4) проведено семінарських занять (*дата, факультет, група, навчальна дисципліна, тема*);
- 5) виконано за дорученням керівника практики (*розроблено робочу та навчальну програму, підготовлено силабус, оновлено список рекомендованої літератури, підготовлено питання до звітності тощо*);
- б) додати всі виконані види робіт, які тут не представлені.

П.І.П. проявив себе як дисциплінований та ініціативний студент; сумлінно та відповідально ставився до виконання доручень. У роботі його можна охарактеризувати як вольову, наполегливу, цілеспрямовану людину, що володіє необхідними знаннями у своїй галузі і швидко засвоює нову інформацію. Активно прагне набути знання, здатен робити необхідні висновки.

Відносно професійних якостей П.І.П. проявив себе як людина компетентна, виконавчий, акуратний, відповідально ставиться до доручених завдань. Уміло застосовує теоретичні знання, отримані в період навчання в практичній діяльності.

За результатами захисту звіту про проходження виробничої практики П.І.П. заслуговує на оцінку «».

Оцінка: за національною шкалою _____ (словами) кількість балів _____

Керівник практики від вищого навчального закладу _____
_____ (підпис) (прізвище та ініціал)